

NOTES TÁBORNÍKA

*Pro vnitřní potřebu účastníků LDT SŮVÁCI Litoměřice
Chřibská – Krásné Pole, U Jasanu 22, 13. – 26. 7. 2024
Pomocí zdrojů z webových stránek
Zpracoval: Μαρωιν*

CHŘIBSKÁ U JASANU 2024

OBSAH

Úvod	2
ORIENTACE V PŘÍRODĚ	4
Bez mapy a buzoly	
Mapa, buzola, azimut	
Mapové značky	
ODHAD VZDÁLENOSTI A MĚŘENÍ V PŘÍRODĚ	6
JAK ZVÍŘATA PŘEDPOVÍDAJÍ POČASÍ	6
POCHODOVÉ ZNAČKY	7
KRABIČKA POSLEDNÍ ZÁCHRANY	8
PRÁCE SE SEKEROU	8
OHNĚ A VAŘENÍ	9
Zásady výběru místa pro ohniště	
Úprava ohniště a druhy ohňů	
Druhy ohňů	
Vlastní rozdělávání ohně	
OBRÁZKOVÉ PÍSMO	13
ŠIFROVÁNÍ ZPRÁV	14
Morseovka	
Šifrování bez morseovky	
TAJNÉ PÍSMO	25
LANA A PROVAZY – UZLOVÁNÍ	26
* Očko	* Osmička
* Volné ouško	* Liščí smyčka
* Lodní smyčka	* Kravská smyčka
* Pevné poutko	* Dračí smyčka
* Včelka	* Křížová spojka
* Ambulanční spojka	* Škotová spojka
* Zkracovačka	* Rybářská spojka
* Uherský uzel	* Turbánek
STARÉ POVĚSTI ČESKÉ V OBRAZECH	31
SLOVANŠTÍ BOHOVÉ	36
ZÁVĚREM - RADY MOUDRÉHO VOJVODY KROKA	38

ZÁVĚREM

Rady moudrého vojvody Kroka

Při dlouhém pochodu nikdy nepijeme naráz velké množství tekutiny zejména za horkého počasí. Osvěžíme si rty a ústa jen malým douškem vody nebo čaje. Pít je však nutné, jinak hrozí dehydratace.

Na které ovoce nelze pít? Na hrušky, třešně, švestky, pomeranče. Zapití tohoto ovoce vodou nebo dokonce mlékem zpravidla vyvolá těžké zažívací potíže, někdy velmi nebezpečné. Možno pít teprve asi za hodinu po požití. Najdou se lidé, kterým napití ihned po požití tohoto ovoce nevadí. To však jsou výjimečné případy. Nezkoušejte to !

Následky včeliho nebo vosího pichnutí zmírníme a opadnutí otoku urychlíme studeným obkladem.

Čtení na prudkém slunci poškozuje silně zrak. Právě tak je velmi škodlivé zraku číst vleže, ať již za světla denního, nebo umělého.

Skvrny od smůly na rukou zmizí umytím rukou mýdlem v roztoku terpentýnu. Nemáme-li terpentýn, musíme ruce drhnout pískem a mýdlem, což ovšem trvá déle a není tak účinné.

Pokud **najdeme na zemi mládě**, nedotýkáme se ho! Když matka, která je jistě nedaleko, ucítí náš pach, nebude se už o něj starat.

V lese se chováme tiše - ztišíme hovor, nezpíváme, nepískáme. Tak spíš uvidíme mnoho zvířat, která by jinak prchla. Když chceme pozorovat zvířátka, musíme k nim jít proti větru, aby nás neucítla. Pohybujeme se pomalu, protože rychlý pohyb zvíře uvidí a poleká se. Pokud si myslíme, že jsme prozrazeni, zůstaneme nehybně stát, zvířata se často uklidní. Pozor na ptáky! - Spatří-li nás sojka, straka nebo datel, můžeme pozorování většinou nechat, neboť tyto lesní strážci spustí takový povyk, že na nás upozorní celý les.

Mokrý zápalok usušíme nejrychleji ve vlasech, kam si na chvíli několik zápalok zastrčíme. Vlasy vytáhnou ze zápalkové hlavičky vlhkost a ta po škrtnutí vzplane. (Musíme mít ovšem vlasy naprosto suché!)

Do otevřeného ohně neházíme slupky od salámů, kosti, vaječné skořápky, staniol od sýrů, gumu, hadry (látky). Všechny tyto věci v ohni silně páchnou, znečišťují vzduch do dalekého okolí a kazí i chuť k jídlu.

Veles a Perun

Morana - bohyně smrti - vládkyně zimy

Bělboh - bílý bůh světla a dobra

Černobog - černý bůh tmy a zla

Radegast - bůh Slunce, úrody

Svarog - vládce ohně a stvořitel světa

OSTŘÍLENÍ TÁBORNÍCI I ZELENÁČI!

Už je tady zase náš Sůvácký letní tábor, který se tentokrát bude odvíjet v duchu Starých pověstí českých.

Počátky českých dějin obestírají mýty, které většina z nás zná díky knize Aloise Jiráska. Ale pověsti o praotci Čechovi, dívčí válce nebo Krokových dcerách byly známé už daleko dříve. Psali o nich už středověcí kronikáři, byť se jejich verze často vzájemně lišily.

Prvním významným kronikářem, který se touto dobou zabýval byl Kosmas, po něm pak např. Dalimil nebo Přibík Pulkava z Radetína.

Dalším v řadě kronikářů byl Václav Hájek z Libočan, který však zvolil (co se informací týče) velmi neseriózní kronikářský přístup. Nejenže „znal“ u popisovaných událostí přesná data, která nikdo před ním neznal, ale dokonce některé další pověsti z vlastní tvorby si přidal (Kazi a Bivoj, O Horymírovi a Šemíkovi).

KOSMAS

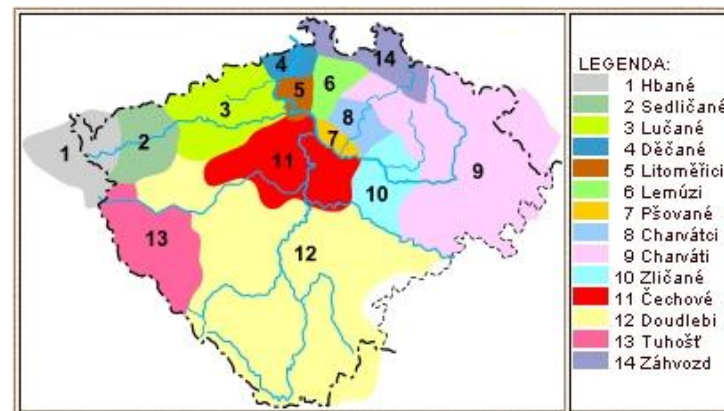

Václav Hájek z Libočan

Alois Jirásek

Někteří to známe za školy - ty Čechy rozdělené na území kmenů Pšovánů, Litoměřičanů, Zličanů, Lemuzů a dalších. Podívejme se tedy do dávných map, odkud a z jakého kmene který z nás pochází ...

Češi si často stěžují, že jejich praotec dorazil na Říp a dál už ani krok, přitom by bylo daleko lepší, kdyby došel třeba ke Středozevnímu moři – aspoň je tam teplo a hlavně to móóóóře. Vždyť tady u nás je každou chvíli zima a plískanice. Ale Češi už jsou takoví - stěžovali by si stejně, ať už by jejich země ležela kdekoliv

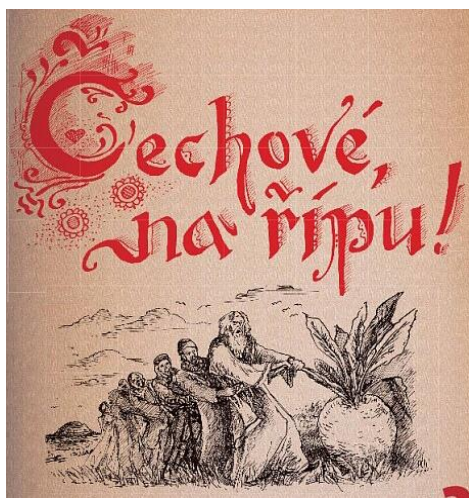
Co tedy vychází z historických pramenů a co jsou jen pohádky? Pochopili vůbec Alois Jirásek a před ním Václav Hájek z Libočan zápisky dávných kronikářů?

Existoval praotec Čech, který se svým lidem došel na Říp, či to byl někdo jiný a bájnou horou nebyl Říp, ale jiná bájná hora – Chřibská?

Není ta krajina mlékem a strdím oplývající krajinou širokých pastvin a hlubokých brdských lesů?

Existuje pouze jedna varianta výkladu, nebo je jich více?

Vždyť čeština je tak bohatá jak na slova tak na významy

Ale dejme slovo Aloisi Jiráskovi, „A pojďme a poslyšme“

„Pojďte a poslyšte pověsti dávných časů. Poslyšte o našem praotci, o předcích. Jak přišli do končin naší vlasti a usadili se po Labi i po Vltavě i po jiných řekách této země.

Slyšte i, co více dochovalo se z temnoty věků, co zůstalo z báječných vypravování přešlých pokolení, jež klaněla se bohům v šeru starých hájů a jež obětovala studánkám v tichých ouvalech, jezerům i řekám i svatému, živému ohni. „

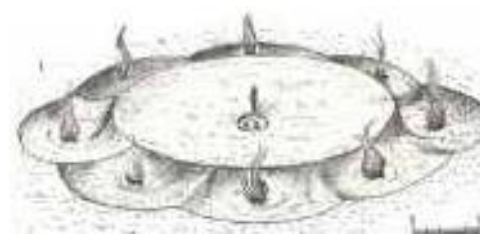
Vydejme se tedy po stopách našich předků a pokusme se odhalit kde je pravda a kde jsou jen báje o naší historii.

K překonání všech nástrah bude třeba nejen rychlost, chytrost, ale i odvaha, týmový duch a trocha přízně slovanských bohů v čele s hromovládným Perunem.

Abyste se na cestě neztratili, přináší tento tábornický notes pár znalostí předků.

SLOVANŠTÍ BOHOVÉ

Slované vyznávali náboženství označované jako slovanské pohanství. Mezi hlavní božstva starých Slovanů patřil PERUN, VELES (*bůh podsvětí a skotu*), a MOKOŠ. Slované však ctili i celou řadu dalších bohů a širokou plejádu přírodních duchů a jiných mýtických tvorů. Až na výjimky u Polabských Slovanů nestavěli chrámy, ale vykonávali kult ve svatyních - v hájích, na výšinách a uměle vytvořených obětištích.

Pohanská svatyně - kruhová vyvýšenina s kruhovým příkopem, který na vnější straně přecházel do 8 obloukovitých výklenků, ve kterých hořely ohně. Uprostřed plošiny byla jáma o průměru 60 cm a 1 m hluboká - základ sloupu pro sochu boha. Celý kruhový objekt měl průměr 35m!

Zprávy vyprávějí o tom, že posvátný oheň, který hořel u Perunovy sochy, nesměl nikdy vyhasnout a pokud se tak stalo, byl strážce ohně potrestán trestem nejvyšším!

Hromovládný Perun

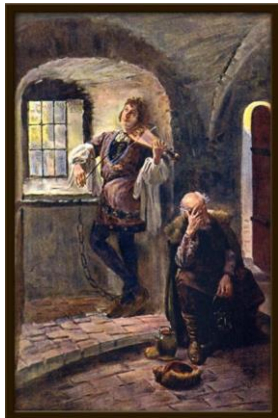

Mokoš – velká matka

ORIENTACE V PŘÍRODĚ

Blaniční rytíři vyjíždějí z hory

Dalibor z Kozojed

Perchta - Bílá pani

Rabin Löw oživuje Golema

Orientace podle kompasu je docela snadná. Kompas se položí na vodorovný podklad (nejlépe na rozevřenou dlaň, není-li na blízku nic jiného), a tam, kam ukazuje modře zakalená špička kompasové strelky, tam je sever. Druhý konec strelky ukazuje k jihu. Kolmo vpravo od takto ukazující strelky je vždy východ, vlevo západ.

Orientace podle hodinek. Namiříme malou ručičku hodinek k Slunci. Úhel, který ručička svírá s dvanáctkou na ciferníku, rozpůlíme myšlenou přímkou nebo třeba i rovným stéblem, jež na hodinky přiložíme. Směr, který přímka či stéblo ukazuje, vede mezi Sluncem a dvanáctkou k jihu, na opačnou stranu pak k severu. Pamatujte si: dopoledne půlíme úhel od malé ručičky vlevo, odpoledne vpravo! Pozor na letní čas, protože podle středoevropského času (a ten je pro určení rozhodující) je o hodinu více.

Orientace podle mapy. Všechny dnešní mapy jsou kresleny tak, že na jejich horním okraji je vždy sever. Jestliže na mapě dovedeme ukázat místo, kde skutečně stojíme a někde v okolí vidíme význačný objekt (např. kostelík, nádraží, vesničku...) a najdeme tento objekt na mapě, otáčíme mapou tak, aby naše stanoviště na mapě a význačný objekt na mapě byly ve stejném směru s naším skutečným v terénu.

Orientace podle přírodních jevů a lidského díla.

- * **Podle stromů** - osamělé stromy mívají kmen ze **S** či **SZ** strany porostlý lišejníkem nebo mechem. Tyto osaměle stojící stromy mají na **SZ** i hrubší kůru. Koruny těchto stromů jsou nakloněny na **JV**. Toto je dáno tím, že zde převažují **SZ** větry. Z této strany jsou tedy stromy chráněny lišejníky, na této straně mají rozpraskanou kůru a na opačnou stranu mají vlivem větrů skloněnou korunu. Z toho samého důvodu se střechy horských chalup dělají na **SZ** až k zemi. V horách mají stromy vlivem větrů na **SZ** straně větve řídkší a olámané.
- * **Podle pařezů** - pařezy stromů mají své kruhy ("léta") na **S** straně hustší, na **J** straně řídkší a větší (protože z **J** přichází ke stromu více slunečního tepla). Tento jev není vždy směrodatný, selhává v údolích, lesích aj., kde vlivem terénu přírodní vlivy na strom nepůsobí tak jako na rovině.
- * **Podle sněhu** - sníh se na jaře déle udrží na stráních obrácených k **S**.
- * **Podle slunečnic** - ty otáčejí své žluté hlavy za sluncem, i když je zamračeno.
- * **Podle mravenišť** - mraveniště má sráznější spád k **S** straně, zatímco k jihu, kde je tepleji jsou pozvolné. I tady platí to, že je-li mraveniště na kraji lesa, nemusí tato zásada platit. Bude-li mraveniště na **J** kraji lesa bude buď souměrné a nebo může být tvarované obráceně. Proč? To je celkem jasné. Toto mraveniště je lesem chráněno a naopak **J** strana je pro něj drsnější. To samé platí o **pařezech**.
- * **Podle kostelů** - kostely stojí věží či hlavním vchodem na **Z**, oltáře na **V**.
- * **Podle včelínů** - Včelíny směřují k jihu (jsou otočeny česlem k jihu).
- * **Podle ptačích budek** - ty se umísťují otvorem k **V**.

Orientace podle hvězd

Na obloze si najdeme Severku, která je na severu. Najdeme ji, když pětkrát prodloužíme vzdálenost zadních kol Velkého vozu. Venuše je při východu Slunce na východu a při západu Slunce na západu. Také se jí říká Jitřenka nebo Večernice. Je to nejjasnější hvězda na obloze.

Orientace podle slunce

Ráno je slunce přibližně na **V**, v poledne na **J** a večer zhruba na **Z**. Přibližně v hodinách můžeme světové strany stanovit takto: v 6 hod ráno na **V**, v 9 hod na **JV**, ve 12 hod na **J**, v 15 hod na **JZ** a v 18 hod na **Z**. Opět musíme dát pozor na letní čas, protože podle středoevropského času (a ten je pro určení rozhodující) je o hodinu více.

Orientace podle busoly

Busola je zdokonalený kompas. Kdybych měl volit mezi busolou a kompasem, vždy se rozhodnu raději pro busolu, protože jí lze změřit úhel mezi **S** a přímkou, vedoucí k vytčenému cíli. Tento úhel se jmenuje azimut. Umožňuje jít k cíli bezpečně, bez uchýlení, a to i za tmy, v mlze a v naprosto nepřehledném terénu.

Orientace mapy podle busoly - Otáčíme stupnicí tak dlouho, až písmeno **S** (**N**) (což je zároveň nultý stupeň) se ocitne u ukazatele. Pak položíme busolu její záměrnou hranou na pravý okraj mapy. Potom otáčíme celou mapou (a samozřejmě i busolou na ní) tak, že magnetka se ocitne svou šipkou přesně u ukazatele.

Mapa, buzola, azimut

Při přípravě výprav, ale i na cestách nebo na letním táboře, pomůže mapa. Samozřejmě jen taková, která je vhodná pro pěší turistiku, na níž jsou vyznačeny turistické cesty. Před výpravou si můžeme podle mapy zvolit trasu plánovaného pochodu a měřit jeho délku. Z výchozího místa (např. z tábořiště) si zvolíme příslušnou turistickou značku značenou cestu do jednotlivých míst naší cesty.

Podle měřítka zjistíme, jakou vzdálenost představuje na mapě 1 kilometr a pak pomocí např. papírového měřítka měříme jednotlivé krátké úseky cesty.

Na výpravě musíme ovšem nejdříve mapu zorientovat. To znamená podle buzoly či jiným způsobem určit sever a pak mapu položit správným směrem.

Není-li na mapě orientační růžice, je sever vždy na horním okraji mapy, západ vlevo, východ vpravo. Nejpřesněji mapu zorientujeme, když levý okraj mapy bude rovnoběžný se střílkou buzoly. Nerovnosti zemského povrchu se na mapě znázorňují kótami, které označují nadmořskou výšku daného místa, nebo vrstevnicemi, což jsou křivky spojující místa se stejnou nadmořskou výškou. Co lze z mapy vyčíst?

- Vzdálenost jednotlivých míst a jejich vzájemnou polohu;
- charakter krajiny (kopcovitá-rovinná, lesnatá-holá, rybníkatá apod.);
- turisticky zajímavá místa;
- místa vhodná k táboření a přenocování;
- průběh cesty (kdy půjdeme do kopce, kdy z kopce apod.)

Mapové značky - Bývají uvedeny na okraji nebo na rubu mapy. Některé z nich se na jednotlivých mapách nepatrně liší.

Buzola - je zdokonalený kompas. Lze jí měřit mezi **S** a přímkou vedoucí k vytčenému cíli (azimut). Určení světových stran je stejné jako u kompasu.

Azimut - Azimut na mapě (už správně zorientované) určíme tak, že záměrná hrana musí směřovat k cíli, pak otáčíme stupnicí, dokud nám šipka nespočine na **S**. Číslo úhlu, který se objeví u ukazatele, je azimutem. V terénu bez mapy uchopíme buzolu podélnou hranou, zaměříme cíl, udržujeme polohu a na stupnici posuneme **S** k hrotu magnetky. Úhel na ukazateli je pak azimutem pochodu k cíli.

Král Svatopluk a jeho tři synové – zlomite pruty

Král Ječmínek

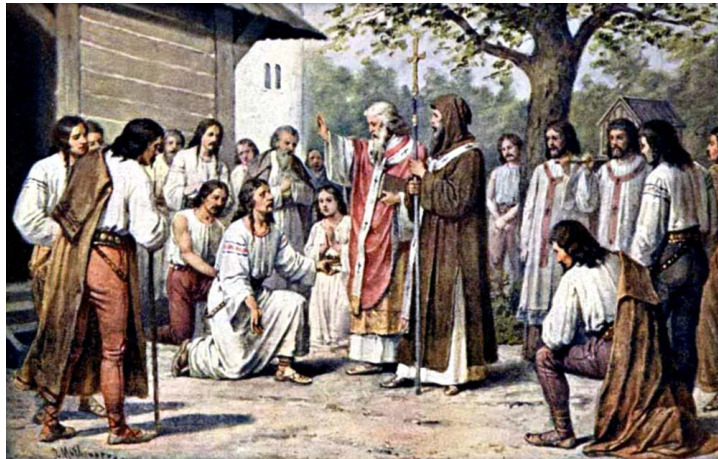
Brunclík a lev

Kouzelník Žito se svým kohoutím spřežením

Horymír se Šemíkem přeskakují vyšehradské hradby

Příchod Cyrila a Metoděje na Moravu

Lučká válka mezi Lučany a Čechy – Bitva na Tursku

Odhad vzdálenosti a měření v přírodě

Odhad vzdálenosti:

není zcela přesný, závisí na zkušenosti, ale pro orientaci stačí. **Když jsou vidět:**

Vrcholky kopců, obrysy domů	5000 metrů
Silnice, domy	4000 metrů
Postavy ve volném terénu, osamělé stromy	2000 metrů
Telegrafní tyče, kmeny stromů	1000 metrů
Zřetelné lidské postavy, okna a dveře domů, poznáme, zda postava jde k nám či od nás	500 metrů
Větší části oděvů, větve	400 metrů
Ovál obličejů, nesené předměty (hůl apod.)	300 metrů
Listí na stromech, tašky na střechách, obrysy paží a nohou	200 metrů
Podrobnosti obličejů, kameny na cestě	100 metrů

Míry:

Nejčastěji budeme **měřit v krocích**. Délku 1 kroku si vypočítáme tzv. průměrnou desítkovou metodou - uděláme 10 kroků, změříme tuto vzdálenost, vydělíme 10 a dostaneme délku 1 kroku.

Zjistíme si a pamatujeme: šířku rozpažených paží, vzdálenost mezi ukazovákem a prostředníkem, délku ukazováčku a délku své stopy. Jako pomůcka slouží provázek dlouhý aspoň 4 m, rozdělený uzlíky po ½ m a 1. půlmetr rozdělený na decimetry.

Měření pomocí tužky

Vezmeme ji do prstů, dáme do vzdálenosti 60 cm od očí a držíme ve svislé poloze. Její hrot zaměříme jedním okem na cíl, jehož vzdálenost chceme změřit, pak oko zavřeme a otevřeme druhé, aniž bychom tužkou pohnuli. Tužka jako by se přemístila, náš pohled směřuje nyní na jiný cíl. Odhadněme vzdálenost mezi oběma body (tedy šířku), například podle výšky postavy, tento odhad násobíme deseti a máme vzdálenost od nás k cíli. Místo tužky stačí zápalka nebo stéblo slámy.

Jak zvířata předpovídají počasí

Příroda vždy byla lidem rádcem a učitelem. Z přírody dovedeme vyzkoušet, jaké bude počasí, a to tak, že si budeme všimnout chování zvířat. Třeba ptáci zpívají jinak před deštěm než v dobrém počasí. **Jen všeobecné poznatky jsou tyto:**

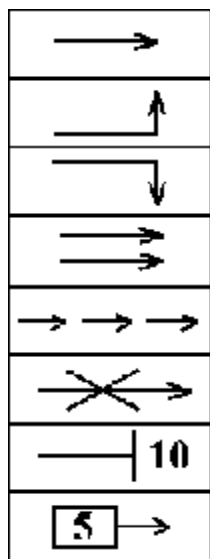
Stálé a suché počasí prorokují:

- * Poletující mraky komárů
- * Na pasekách se vyhřívají hadi a ještěrky
- * Rosničky vylézají do stromů
- * Pavouci tkají své sítě
- * Vlaštovky létají vysoko

Deště a bouře ukazují:

- * Komáři, kteří divoce bodají
- * Vlaštovky létají nízko při zemi
- * Krčci vyhazují hromádky hlíny.
- * Pavouky není vidět
- * Raci jsou na březích

Pochodové značky

jdi rovně

odboč vlevo

odboč vpravo

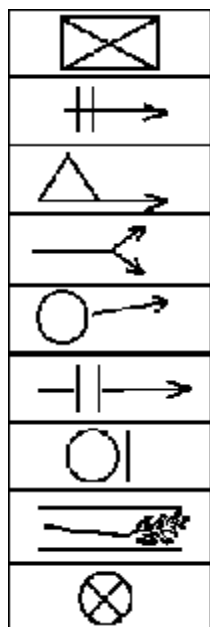
pospěš si

jdi velmi rychle

tudy nechod'

čekej 10 minut

dopis 5 kroků tímto směrem

dopis zde!

pozor překážka

tábor tímto směrem

rozdělte se!

odešel jsem tudy

přebrod' se

vrátím se!

jdi podle značení

končím značení

Libuše věští slávu Prahy - Město vidím veliké, jehož sláva hvězd se bude dotýkati

Bivoj nese kance na Vyšehrad

Dívčí válka – Ctirad a Šárka

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ V OBRAZECH

Příchod Praotce Čecha na Říp

Vojvoda Krok a jeho tři dcery: Kazi, Teta a Libuše

Poselstvo u Přemysla Oráče

Krabička poslední záchrany – KPZ

Málokdo ví, že ji vlastně vymyslel Jaroslav Foglar. A co tato krabička obsahuje? Různé maličkosti, které mohou být potřebné, ale většinou je jinak sebou nemáme:

- * kousek svíčky,
- * svinutý drátek a provázek,
- * kousek březové kůry
- * náplast (čistě zabaleno!),
- * 2 - 3 hřebíky různé velikosti,
- * malá ořezaná tužka,
- * jehla, nit a knoflík,
- * poštovní známky,
- * gumu na mazání,
- * křída (pečlivě zabalená, jinak nám pokřídjuje a znehodnotí jiné věci),
- * škrťátko a několik zápalek,
- * gumičku na převázání,
- * gumová ampulka s benzínem
- * obvaz (čistě zabaleno!),
- * několik napínáčků,
- * špendlíky obyčejné i zavírací,
- * drobné mince,
- * žiletku,
- * složený lístek čistého papíru.

Pro peníze a zápalky do KáPéZetky nejdeme při každé příležitosti, ale jen tehdy, když je náhodou zapomeneme. Samozřejmě je možné si krabičku vylepšit o novodobější součásti jako např.: malá baterka, zapalovač, magnet, jízdenka na MHD

Celé vybavení je vhodné umístit do co nejmenší krabičky – třeba od vitamínů.

Krabičku v případě potřeby zajistíme gumičkou, aby se nám v batohu neotevřela

PRÁCE SE SEKEROU

Odsekávání větví

Větve odsekávejte po směru, kterým větev z kmene vyrůstá (a) a nikoliv proti němu (b).

Přesekávání klád

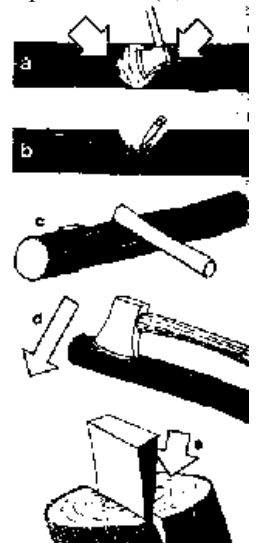
Postavte se za kládu se široce rozkročenými nohama. Sekejte shora do strany, která je od vás odvrácena (a).

NESEKEJTE přímo dolů (b).

Při přesekávání menšího polena jej opřete o jiné (c). **NEDÁVEJTE NA NĚJ NOHU.**

Také můžete přitisknout polínko k ostří sekyry a společně jimi uhodit o větší poleno (d). (Kvůli bezpečnosti to nezkušejte s příliš krátkým polínkem).

Pokud si nejste jisti, štípejte větší polena klínem a kamenem (e) **PŘI SNAZE ROZŠTÍPNOUT POLENO SEKEROU HO NEDRŽTE V RUCE.**

OHŇ a VAŘENÍ

Bez ohně by nebylo života. Provázeli lovce, zálesáky i táborníky nejen v okamžicích slavnostních, při přátelských posezeních, ale sloužil jim především jako zdroj tepla a bezpečí i k přípravě stravy.

Zásady výběru místa pro ohniště

Dříve, než zapálíme oheň, musíme zajistit několik činností pro bezpečnost. První a nejdůležitější činností je výběr místa pro ohniště. Výběr se řídí několika zásadami:

- * nebudujeme ohniště a ani nerozděláváme oheň blíže jak 50 m od hranice lesa,
- * existuje-li v prostoru starší ohniště, nebudujeme nové, ale využijeme stávající,
- * z místa a bezprostředního okolí ohniště odstraníme snadno zápalný materiál (suché listí, suchou trávu apod.),
- * zkontrolujeme, zda nestavíme ohniště na kořenech stromů nebo na rašelině (po uhašení ohně tento materiál prohořívá do hloubky a může způsobit požár),
- * místo volíme tam, kde máme v blízkosti zdroj vody na uhašení ohně.

Podobně jako likvidujeme místo po táboření, musíme zlikvidovat i ohniště. Provedeme to podle těchto zásad:

- * uhasíme oheň (pomocí vody, písku, hlíny apod.),
- * popel odstraníme do předem vykopané jámy,
- * z prostoru kolem ohniště odstraníme všechno nespotřebované palivo, kameny ohraničující ohniště apod.),
- * ohniště zamaskujeme pískem, hlínou, kamením - to v případě, že bylo na písčitém, hlinitém nebo kamenitém podkladu. Bylo-li zbudováno v trávě, přiklopíme na něj zpět drn, který přimáčkneme a zalijeme vodou,
- * jako poslední prohlédneme znovu celé místo kolem ohniště a odstraníme ještě vše, co by připomínalo naši přítomnost (papíry, zbytky jídel apod.).

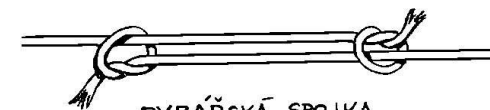
Úprava ohniště a druhy ohňů

Další činností při přípravě ohniště je jeho úprava. Ideálním místem pro budování ohniště je hlinitý, kamenitý nebo písčité podklad. V tomto případě ohniště pouze ohraničíme kameny. Velikost a tvar ohniště dle účelu, ke kterému má oheň sloužit.

Budujeme-li ohniště na trávě, musíme nejprve z prostoru vlastního ohniště odstranit drny. Nejlepší je pomocí lopatky odloupnout vrstvu drnu 5 až 10 cm silnou a odložit tuto vrstvu někde stranou (dále od ohniště) na travnatou zem, popř. zalít vodou (při likvidaci ohniště se drn usadí zpátky na místo odkud byl vyjmut). Místo je vhodné ohraničit kameny. Nesmíme zapomenout na bezpečnost, protože i při dodržení všech zásad se může stát, že se nám oheň vymkne z kontroly. Proto musíme mít po ruce dostatek vody, písku, hlíny pomocí nichž oheň uhasíme. Před zapálením ohně si zajistíme dostatečnou zásobu paliva. Množství však zbytečně nepřeháníme, při likvidaci je třeba ho uklidit.

15. RYBÁŘSKÁ SPOJKA -

spolehlivý uzel vhodný ke svazování tenkých lan, provazů, kluzkých vláken z umělých hmot a rybářských

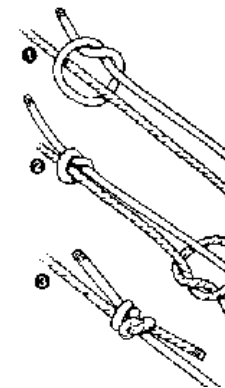

RYBÁŘSKÁ SPOJKA

vlasců atd.. Spolehlivě spojíme i tenké materiály. Jsou to vlastně 2 ambulanci uzly, zapadající do sebe. Tato spojka je volná smyčka, kterou můžeme na pevné části stahovat a na volné povolovat.

Vázání:

1. Položte provazy vedle sebe tak, aby konce směřovaly do opačných směrů. Volný konec jednoho provazu přeložte přes druhý a udělejte obyčejné očko.
2. To zopakujte s volným koncem druhého provazu.
3. Uzly částečně utáhněte a stáhněte je k sobě. Vytvarujte je, aby k sobě přiléhaly, a dotáhněte.

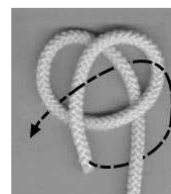

Pohádka: Dva úhoři pluli proti sobě. První kamaráda dlouho neviděl a proto ho objal. Druhý se ohlédl a objal svého kamaráda také. Když si popovídali a chtěli se rozloučit, už to nešlo. A nový uzel byl na světě.

- 16. TURBÁNEK** - je zhotoven z kůže nebo i jiného přírodního materiálu, může být jakéhokoli typu (jednoduchý, složitý) a provedení (pletený, vyřezávaný) a může být doplněn pod ním visícími symboly užívanými na turbánku (dřívka, dřevěné korálky). Tímto ozdobným uzlem se zavazuje šátek na krk. Je to rozhodně lepší, než používat např. krabičky od sirek

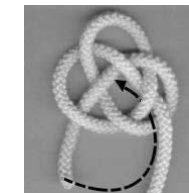

Pletení turbánku:

1. Přeložíme přes sebe 2 horní závitky, volný konec podsuneme pod pevným a podle šipky provlékneme oběma závitky.

2. Středem uzlu (tam, kde končí na obrázku šipka) prostrčíme prst a dle šipky zdvojíme nebo ztrojíme opletení.

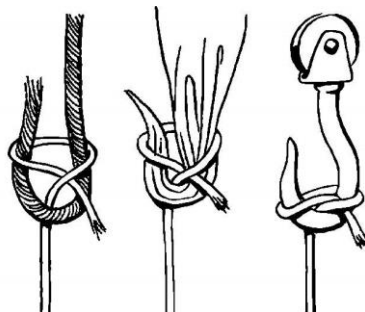
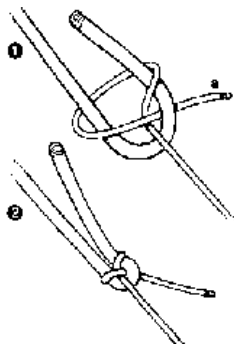
3. Výsledný turbánek.

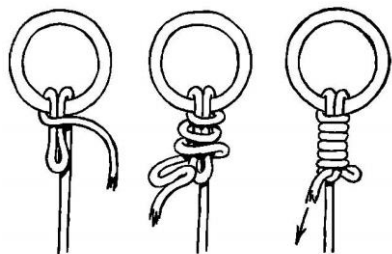
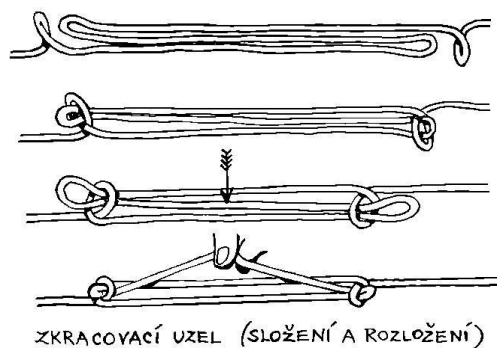
12. **ŠKOTOVÁ SPOJKA** - Je jediný uzel kterým lze spolehlivě spojit plátno a provaz. Používá se ke svazování provazů nestejné síly, k uvazování lana do pevného oka nebo háku, plachty. Říká se mu také tkalcovský uzel.

Vázání:

1. Jedno lano ohněte. Volný konec druhého provazu (a) obtočte kolem ohybu, vpředu pevnou část druhého provazu překřížte a volný konec protáhněte smyčkou prvního.
2. Zatáhněte a upravte tvar uzlu.

13. **ZKRACOVAČKA** - Slouží k libovolnému zkrácení dlouhých lan nebo provazů, napínacích lanek stanů. Jednoduchým pohybem jej lze uvolnit.

UHERSKÝ UZEL

14. **UHERSKÝ UZEL** - Je úhledný, pevný a přitom se dá poměrně snadno rozvázat, necháme-li si delší zakončení

Druhy ohňů

Ohniště a ohně dělíme dle účelu, ke kterému mají sloužit na:

- * ohniště užitková (vaření, sušení, ohřívání),
- * ohniště hlídková (slouží jako zdroj tepla při nočních hlídkách),
- * ohniště besední (výhodné pro večerní posezení menších skupin),
- * ohniště táborová (slouží k slavnostním účelům).

Pyramida

nařezaná polena složíme do pyramidy a obdobným způsobem i přikládáme. Dostaneme vysoký jasný plamen, který osvětlí celý prostor kolem táboráku, takže se nejen pěkně povídá či zpívá, ale podaří se i zábavné výstupy, hry apod.

Pagoda

je to složitější ohniště, vyžaduje hodně dřeva a pracné je i řezání paliva. Polena klademe ve tvaru čtverce - konce křížíme - od nejsilnějších ke kratším, takže se ohniště směrem vzhůru zužuje.

Hranice

je to rovněž slavnostní ohniště. Podobá se pagodě, stavba je však jednodušší, protože nemusíme přičezávat, vybírat a skládat polénka podle tloušťky. Hranice má nahoře i dole stejné rozměry. Hoří mnohem déle.

Strážní oheň

zakládáme ho nejčastěji v noci pro táborové hlídky. Má dávat při co nejmenší spotřebě paliva dost tepla, ale ne příliš moc světla a kouře. Nejjednodušší typ je ze tří silných polen paprskovitě složených. Hoří odprostředka, a jak dřevo uhořívá přistrkujeme je dopředu.

Oheň na sněhu

Tento oheň zakládáme v zimě, když je hodně sněhu. Pokud je sněhu málo, můžeme ho odhrnout a rozdělat klasický oheň. Ale pokud je sníh hluboký, nasbíráme si silnější polena a vyskládáme z nich podklad (dřevěný rošt), na kterém potom postavíme příslušný oheň.

Závěš

kotlík je zavěšen nad ohništěm na kovovém podstavci, který se dá koupit v železářství nebo prodejně sport. potřeb. Pokud ho nemáme, poslouží nám silnější větve.

Závěš pro 2 kotlíky

ten se podobá předchozímu, dává však při vaření větší možnosti. Příkladáme nakrátko polámané suché větve.

Rožň

je to jednoduchý přírodní gril, stačí zapíchnout do země dvě vidlice, na ně položit živý prut (zbavený kůry) s nabodnutým masem a můžeme opékat.

Pečení na kamnech

Pečení na kamnech nebo na žhavém popelu má také dobré výsledky. Na kameny, kterými je obloženo ohniště, můžeme postavit kotlík, pánev apod. Nejlépe se vaří na ohništi postaveném z cihel.

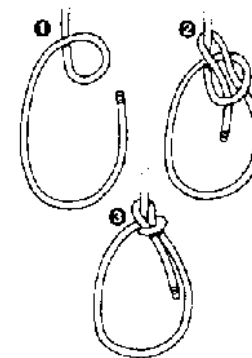
Vlastní rozdělávání ohně

Oheň může představovat hranici mezi životem a smrtí. Poskytuje teplo, ochranu, způsob signalizace, uvádí vodu do varu a umožňuje přípravu a uchování potravy, může vysušit oděv a zajistit pohodlí. Dokáže zahnat nebezpečná zvířata a jeho kouř udrží obtížný hmyz v uctivé vzdálenosti.

Stojí za to si zapamatovat **trojúhelník ohně**. Jeho tři strany představují **VZDUCH**, **TEPLO** a **PALIVO**. Pokud začne jedna ze stran chybět, trojúhelník se zhroutí a oheň uhasne.

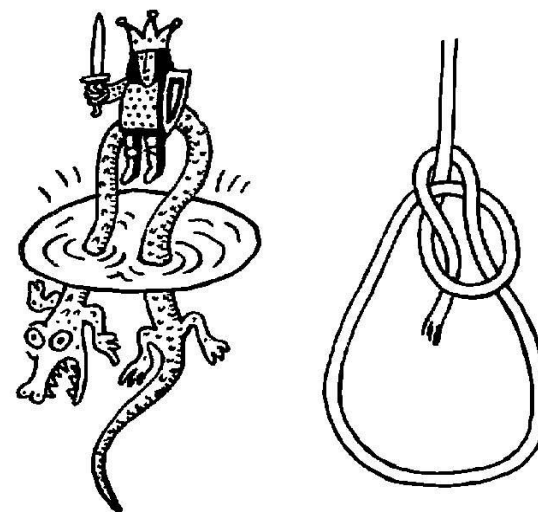
Pozor!!! - Poblíž ohňů neklad'te mokré nebo porézní kameny, zvláště ty, které byly ponořeny ve vodě – při zahřátí mohou vybuchnout. Vyhněte se užití břidlice či jiné měkčí horniny a ostatní vyzkoušejte úderem o sebe. Nepoužívejte ty, které prasknou, znějí dutě nebo ty, od nichž se odštěpují šupinky. Pokud obsahují vlhkost, bude se voda roztahovat rychleji než kámen a může ho roztrhnout, přičemž vyletí nebezpečné úlomky, jež vám mohou, jste-li blízko ohně, způsobit vážné zranění očí.

10. **DRAČÍ SMYČKA** - Nejpevnější smyčka vůbec. Je základním horolezeckým uzlem. Používá se ke spouštění břemen a ke slaňování. Výhoda – nestahuje se. Byl jsem přesvědčen, že spolehlivě člověka udrží, ale kamarád - horolezec mě poučil, že se spolehlivostí tohoto uzlu to není tak. Přesvědčilo se o tom pár lidí, kteří ale tuto zkušenost již nesdělí. Proto je dobré jistit tento uzel ještě dalším - např. **osmičkovým uzlem**.

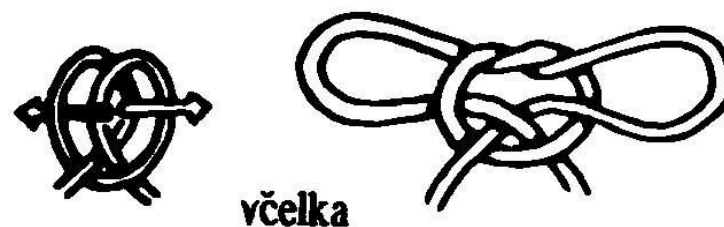

Vázání:

1. Kus od konce lana vytvořte smyčku.
2. Volný konec protáhněte skrz ni, kolem pevné části a zpět do smyčky.
3. Utáhněte tahem za pevnou část a uzel vytvarujte. Můžete zakončit okem.

10. **VČELKA** - používá se např. ke svazování a následnému tažení dvou klád. Může také sloužit jako provizorní pouta

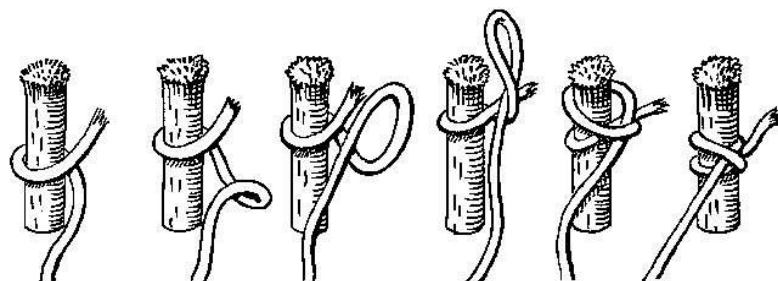
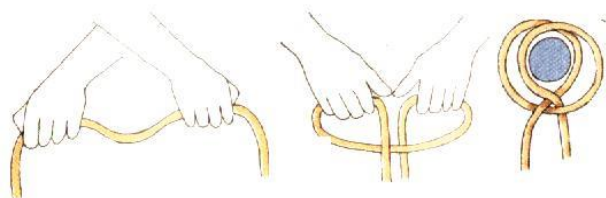
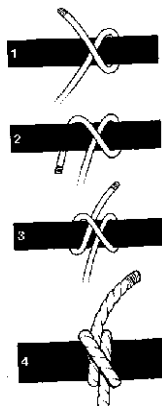

včelka

8. LODNÍ SMYČKA - Je velmi jednoduchá a přitom naprosto spolehlivá. Používá se k přivazování lodí, napínacích lan stanů, kotev, kůlů. Váže se přímo nebo se také nahazuje na kůl. Čím se provaz více napíná, tím je uzel pevnější.

Vázání:

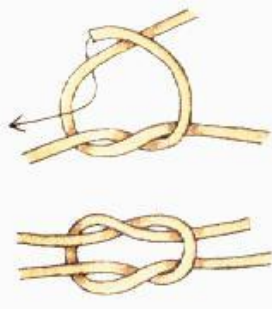
1. Volný konec otočte shora kolem tyče.
2. Volný konec ved'te přes pevnou část a opět otočte kolem tyče.
3. Protáhněte volný konec zesponu pod provazem podél pevného konce, ale proti jeho směru.
4. Stáhněte oka k sobě a utáhněte.

LODNÍ SMYČKA

9. AMBULANČNÍ SPOJKA - Nazývá se také plochá spojka. Je to uzel vhodný k zavazování ob vazů a třícípých šátků protože je plochý, souměrný a netlačí. Slouží také ke spojení stejně nebo přibližně stejných provazů – ale zde není příliš spolehlivý.

Vázání: přeložte PRAVÝ konec přes LEVÝ (a) a obtočte ho (b). Potom přeložte LEVÝ konec přes PRAVÝ (c) a obtočte ho (d). Uzel zkontrolujte – smyčky by po sobě měly klouzat. Pokud jste konce překřížili špatně, vznikne „křížák“, který nemusí dobře držet a při stažení se obtížně rozvazuje.

Troud

Troud je jakákoliv látka, kterou lze zapálit jen minimálním teplem. Dobrému troudu stačí k zapálení jen jiskra. (z přírody např.: březová kůra, suchá tráva, suchý mech, rozmělněné jedlové šišky, borové jehličí, třísky z vnitřku polena a sušené houby, jsou-li pořádně rozmělněné). Ať použijete jakýkoliv troud, **MUSÍ BÝT SUCHÝ**.

Podpal

Podpal je dřevo užívané k rozmýchání plamenů z troudu tak, aby bylo možné pálit větší a méně hořlavé látky. Nejlepší podpal je tvořen malými suchými větvičkami, přičemž jsou vhodnější měkčí dřeva, protože se rychle rozhoří. Ta, která obsahují smůlu, hoří snadno a rozdělení ohně je pak hračkou. *! Nesbírejte podpal přímo ze země, je téměř vždy vlhký. Odlamujte ho ze stojících soušek. Je-li povrch vlhký, oškrábejte ho, dokud nenarazíte na suchý střed!*

Palivo

K rozhoření použijte dřevo ze stojících stromů. Když se pořádně rozhoří, můžete používat zelenější dřevo nebo sušit vlhké dřevo. Velikost a žár ohně se řídí množstvím a hrubostí přikládaného dřeva nebo druhem (tvrdostí) dřeva. Pro rychlé svaření vody potřebujeme prudký žár, kterého docílíme přikládáním tenkých větviček z měkkého dřeva (jehličnaté stromy), pro déletrvající vaření jsou vhodnější silnější polena tvrdého dřeva (dub, buk, javor), které dává dostatek popela a má velkou výhřevnost, se používá při pečení. Všeobecným pravidlem je, že čím je dřevo těžší, tím více vydá tepla.

Rozdělování ohně

Položte na zem vrstvu troudu a kolem ní vytvořte kužel z podpalu (za silného větru opřete podpal o poleno na závětrné straně). Zapalte troud. Když podpal chytne, přiložte silnější klacky. Také můžete vzít svazek větviček, ne silnějších než zápalka, zapálit je a potom je vložit do kuželu.

Zápalky

Zápalky představují nejjednodušší způsob zapálení ohně. Zabalte je do vodotěsných obalů a tak, aby nemohly chrastit, třít se o sebe a náhodně se vznítit. Zakapání voskem obě záležitosti zajistí. Jsou-li zápalky vlhké a máte-li suché a nepříliš mastné vlasy, zaviňte zápalku do nich. Elektrostaticky by se měli vysušit.

OBRÁZKOVÉ PÍSMO

A Amplion	B Blesk	C Cibule	č Čtyřlístek	D Dům
E Erb	F Fleret	G Glóbus	H Hřib	CH Chléb
I Indián	J Jablko	K Kruh	L List	M Měsíc
N Nůžky	O Oko	P Pila	R Ryba	Ř Řípa
S Strom	Š Šíp	T Terč	UÚÚ Ústa	V Větvička
W Dvoj-větvička	Y Yard	Z Zvonek	Ž Žalud	

LANA a PROVAZY - uzlování

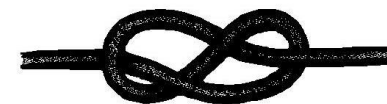
Snad každý člověk alespoň jednou v životě potřebuje provaz. Provaz je našim dobrým a spolehlivým pomocníkem při mnoha příležitostech. Je však s podivem, jak mnoha lidem se ten kousek "špagátu" změní v rukou v neposlušného hada, se kterým si nevědí rady, natož aby na něm uvázali správný a pevný uzel.

S provazy a lany se dá dělat mnoho zajímavého. Pro naši potřebu není však nutné znát množství uzlů, ale pouze těch několik, které se používají nejčastěji.

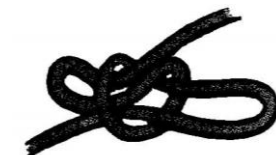
1. **OČKO** - Je nejjednodušší uzel. Váže se na konci provazu, aby se netřepil, aby se nevyvlékal z otvorů. Jako stupně na laně (asi ve vzdálenosti 40 cm od sebe) usnadňuje šplh.

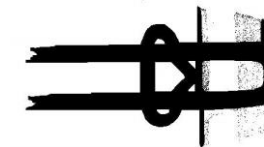
2. **OSMIČKA** - Je jednoduchý základ pro vázání dalších uzlů. Užití je obdobné jako u "očka". Lze ji použít i jako ozdoby.

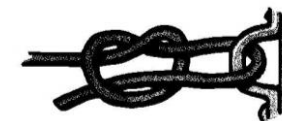
3. **VOLNÉ OUŠKO** - Váže se uprostřed lana. Slouží k uvazování lodí, je začátkem při pletení řetízků.

4. **LIŠČÍ SMYČKA** - Slouží k přivazování pevných kruhů uprostřed lana, háků a kulatin. Důležitá v horolezectví.

5. **KRAVSKÁ SMYČKA** - Hodí se k uvazování lan ke kruhům a kúlům a k uvazování domácích zvířat.

6. **PEVNÉ POUTKO** - Užívá se v horolezectví, ve vodáckém sportu k upevňování vlečné šňůry, k upevňování lana na háky, na laně vedle sebe jako žebřík.

7. **KŘÍŽOVÁ SPOJKA** - Slouží ke spojení dvou stejně silných provazů či lan, pevný spoj, špatně se však rozvazuje.

ŠIFROVÁNÍ ZPRÁV

MORSEOVKA

Morseova abeceda je kód, který reprezentuje latinskou abecedu a umožňuje převod jednotlivých písmen na sekvenci krátkých a dlouhých signálů, což umožňuje komunikaci i přes relativně primitivní formy informačních kanálů, jako je například telegraf nebo světelný signál. Americký fyzik Samuel Morse, vytvořil Morseovu abecedu v polovině 19. st.. Koncem 19. a v průběhu 20. st. našel tento kód obrovské využití v telegrafické komunikaci. Až koncem 20. století byla Morseova abeceda plně nahrazena modernějšími formami komunikace. Dnes má Morseova abeceda uplatnění v krizových situacích, kdy není možné využít jiný způsob komunikace.

Princip

Jednotlivé písmena slov jsou nahrazena krátkými nebo dlouhými signály (tečka, čárka - viz převodní tabulka). Písmena se oddělují lomítkem (pauzou), slova dvěma lomítky a věty třemi lomítky.

A	•-	akát	M	--	mává	X	-••-	xénokratés
B	--••	blýskavice	N	--•	nástup	Y	-•---	ýgar mává
C	--••	cílovníci	O	---	ó náš pán	Z	---••	známá žena
D	--•	dálava	Ó	---		1	•----	
E	•	erb	P	•---	papírníci	2	••----	
F	••••	filipíny	Q	---•	kvílí orkán	3	•••---	
G	---•	grónská zem	R	•••	rarášek	4	••••-	
H	••••	hrachovina	S	•••	sobota	5	•••••	
CH	----	chléb nám dává	T	-	trám	6	-----	
I	••	ibis	U	••-	uličník	7	-----	
J	•---	jasmín bílý	Ů	••---		8	-----	
K	--•	krákorá	V	•••-	vyučení	9	-----	
L	•-••	lupíneček	W	•--	wagón klád	0	-----	

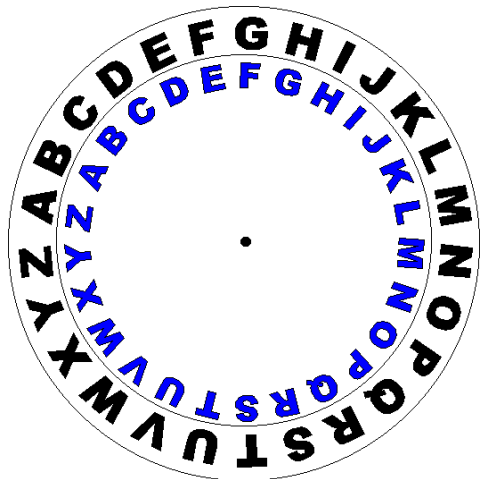
Pomocná tabulka k morseovce

	T				E				
	M	N	A	I					
O	G	K	D	W	R	U	S		
Ch	Q	Z	Y	C	X	B	J	P	
							L	F	
								V	
								H	

každé tmavé políčko znamená čárku, světlé tečku a písmenka se "čtou" odshora dolů

K) šifrovací kolo

Uděláme 2 kroužky z papíru s napsanou abecedou, uprostřed je spojíme nýtkem nebo sešijeme. Pak stačí zadat písmeno. Pod ně (černé písmenko na větším kruhu) nastavíme modré A a můžeme psát. Na obrázku dole je A umístěno pod B. Pak už jen píšeme - zase směrem zvenčí dovnitř - vnější písmenka jsou ty, co chceme, vnitřní jsou ty zašifrované. Pokud postup obrátíme, dostaneme jiné znaky, proto je třeba se nejdříve dohodnout.

TAJNÉ PÍSMO

- 1) Psaní mlékem, citrón. šťávou, octem, šťávou z cibule - perem na bílý papír.
Čtení - zahřátím papíru.
- 2) Psaní roztokem 10 g zelené skalice ve 100 g vody.
Čtení - potření roztokem 10 g žluté krevní soli ve 100 g vody - modré písmo
- 3) Psaní roztokem 2 g fenolftaleinu ve 50 g lihu.
Čtení - potření roztokem sody - červené písmo
- 4) Psaní rozředěným rozvařeným škrobem.
Čtení - potření jodovou tinkturou - fialové písmo.

DALŠÍ KOUZLA S MORSEOVKOU

Opačná morseovka

v opačné morseovce píšeme místo teček čárky a naopak

-. / - - - - / . . . / - . . . // = AHOJ

Číslo

místo teček píšeme čísla od 0 do 4 a místo čárek čísla 5 až 9.

16;0403;676;2579 = AHOJ

místo teček píšeme lichá čísla jednomístná čísla a místo čárek sudá.

16;1357;446;4773 = AHOJ

obě varianty můžeme samozřejmě použít i opačně

Písmena

místo teček napíšeme samohlásky a místo čárek souhlásky

AV;IYOU;BLM;EFHK = AHOJ

místo teček píšeme malé písmena a místo čárek velká

vlaK jEDe tAm a Sem = VPŘED

tyto dvě varianty jdou také použít opačně

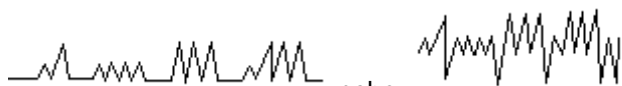
Grafická morseovka

morseovku lze nakreslit jako:

a) trsy trávy

b) zuby na pile

c) diagram

d) čáry

e) stromy v lese

G) zlomky I.

Používá se stejná tabulka jako u čínštiny, tedy 5x5 políček, vynechávají se 2 písmena. Souřadnice šifrovaného písmene se píšou jako zlomek, první se udává číslo sloupce a druhé číslo řádky. Příp. lze použít i takovéto tabulky.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Větvička AHOJ VODNÍCI je pak takto (Při použití tabulky mimo Ch, W).

1/1 3/2 5/3 5/2 2/5 5/3 4/1 4/3 4/2 3/1 4/2

H) zlomky II.

Abecedu rozdělit do hloučků po pěticích. V každé pěticí očíslovat jejich pořadí od 1 do 5. každou pěticí označit římským pořadovým číslem.

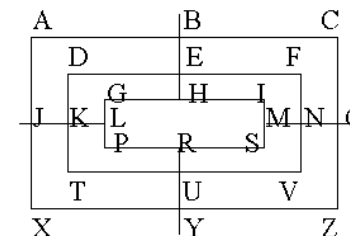
ABCDE	FGHCh	JKLMN	OPRST	UVWYZ
1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
I	II	III	IV	V

Pak zašifrování vypadá takto:

4/I, 5/III, 5/I, 4/IV 1/III, 5/I, 2/IV, 5/I, 2/III, 5/III, 5/I
D N E S J E P E K N E

I) pavoučí síť

Místo písmen ze zprávy se píšou 2 písmena sousední buď ve sloupci nebo v řádku. V každé tabulce musíme vynechat minimálně 3 písmena. Ty jsou předem dohodnuté a nebo jsou napsány za zašifrovanou zprávou.

Pak napíšeme AHOJ VODNÍCI takto:

BC EB MN KL NF ZC KT MO MS AB GH

Mimo Ch, O, W

J) šifrovací tabulka

Tabulka je velmi podobná čínštině a zlomkům. Šifruje se stejně jako u zlomků, ale místo souřadnic písmene v číslech se píšou písmena a čísla (písmeno od řádky a číslo od sloupce). Slova nebo čísla ve sloupcích a řádcích musí být předem dohodnuta jako to, která písmena v tabulce chybí.

Při tabulce bez Ch, Q znamená

V0 O6 D9 O9 K0 D9 V4 D4 O4 V6 O4

	0	1	6	4	9
V	A	B	C	D	E
O	F	G	H	I	J
D	K	L	M	N	O
A	P	R	S	T	U
K	V	W	X	Y	Z

Mimo Ch, Q

AHOJ VODNÍCI

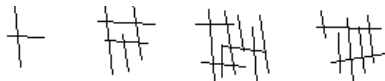
D) čínština

Čínština je šifra, která se podobá čínským znakům, ale v žádném případě není tolik složité se ji naučit. Písmeno (např. N), které chceme zašifrovat, si najdeme v tabulce (N je ve čtvrtém sloupci a ve třetí řádce) a podle toho v kolikátém je sloupci tolik napíšeme svislých čar a podle řádek napíšeme vodorovné čary. Čáry ale nepíšeme stejně dlouhé, protože by šifra vypadala spíš jako plot. V každé tabulce se musí vynechat alespoň 2 písmena, ty se dohodnou buď předem, nebo je pak pod zašifrovanou zprávou napsáno, které písmena v tabulce nejsou.

A	B	C	D	E
F	G	H	I	J
K	L	M	N	O
P	R	S	T	U
V	W	X	Y	Z

Mimo Ch, Q

Slovo A H O J vypadá v čínštině takto :

E) šifrovací čtverec

Š	Z	E	D	M
D	L	Í	V	I
T	CH	E	I	J
O	O	R	N	K
E	A	T	O	P

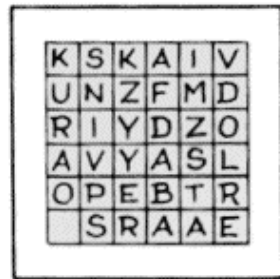
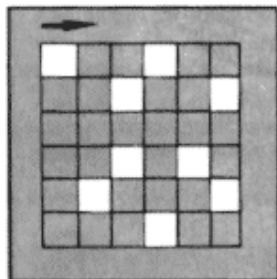
7	1	25	16	18
19	21	2	6	11
3	9	15	8	14
20	13	4	10	23
17	5	24	22	12

Číslo v pravé tabulce udává pořadí písmena ve větě.

"ZÍTRA VŠICHNI POJEDEM DO LOKTE"

F) šifrovací mřížka

Šifruje se tak, že se píše písmena skrz tabulku na čistý papír, pak se tabulka otočí v dohodnutém směru o 90° a píšeme dál. Luští se úplně stejně. Při výrobě tabulky je třeba dát si pozor na to, co se má vyříznout. Vždy po vyříznutí nového otvoru na čistý papír proškrtejte ty body, které už nemůžete použít. Nejlip je první tabulku dělat na průhledný papír, aby bylo vidět co jste již zaškrtnuli. Každý otvor pokrývá 4 místa tak je třeba si to uvědomit. Ukázka tabulky a s ní zašifrované zprávy:

OBRÁZKOVÁ MORSEOVKA

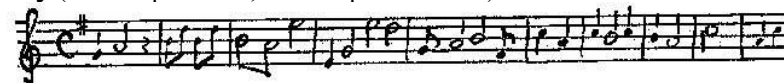
a) Perský koberec (kolečka a křížky)

OX OOOO XXX OXXX AHOJ

b) Uzlíky na šňůrce (samostatný uzlík = tečka, 3 uzlíky u sebe = čárka)

• •• ••• ••• ••• ••• ••• ••• ••• AHOJ

c) noty (tečka = plná nota, čárka = prázdná nota)

d) smíšený les (listnáč = tečka, jehličnan = čárka)

e) Vesnice (špičatá střecha = tečka, plochá střecha = čárka), (malý domek = tečka, velký domek = čárka)

f) ptáci

g) stromy

h) slunce a mraky

VĚTVIČKY:

(SRAZ V LOMU)

i) větvička

MORSEOVKA VE FORMĚ CIZÍHO PÍSMÁ

a) čínské písmo I.

b) indické písmo

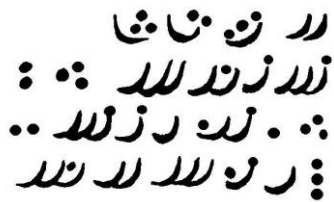

c) islandské písmo

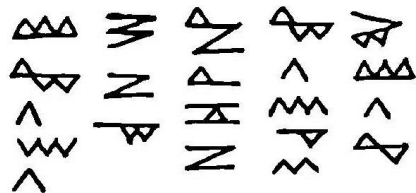
d) arabské písmo

- písmena čteme zprava doleva

e) egyptské písmo

- písmena čteme shora dolů, text psát do sloupců

f) klínové písmo

- písmena čteme zleva doprava nebo shora dolů

g) hlaholice

G) záměna písmen

Každé písmeno se nahrazuje vždy jiným pokaždé stejným.

PWDY QDQD = AHOJ BOBO

A = P	F = U	K = Z
B = Q	G = V	L = A
C = R	H = W	M = B
D = S	I = X	N = C
E = T	J = Y	O = D

H) záměna některých písmen

Zvolí se takový klíč, ve kterém se písmena neopakují a je dost dlouhý. Poté se písmena v klíči očíslovají a místo písmen se do zašifrované zprávy píše příslušné písmeno.

Klíč O R I G A N U M
1 2 3 4 5 6 7 8

Potom VETS365 1BYV5TEL PL56ETY 65P1K25J3 ZH217CE63
je VETSINA OBYVATEL PLANETY NAPOKRAJI ZHROUCENI
dost slov se dá domyslet i bez klíče, otázka je zdali to při hře vadí.

Šifry s tabulkami

A) hebrejščina

Šifruje se podle následující tabulky.

Místo písmene, které chceme zašifrovat nakreslíme čáry, které jsou okolo písmene. Abychom odlišili

písmena, které jsou v jiné tabulce, ale na jiném místě píšeme doprostřed tečky u 1. tabulky žádnou u druhé jednu a u třetí dvě tečky.

Takto potom vypadá zašifrované slovo A H O J :

A	B	C	I	J	K	R	S	T
D	E	F	L	M	N	U	V	W
G	H	Ch	O	P	Q	X	Y	Z

B) kříž (velký polský kříž)

Kříž je velmi podobný hebrejštině, ale všechno je v jedné tabulce. Poloha tečky určuje, které písmeno ze tří platí.

V této šifře vypadá slovo A H O J takto:

ABC	DEF	GHCh
IJK	LMN	OPQ
RST	UVW	XYZ

C) malý polský kříž

A	B	C	J	K	L	S	W
D	E	F	M	N	O	T	U
G	H	I	P	Q	R	V	X
						Y	Z

v této šifře vypadá takhle

slovo: *moudrost*

B) A = ?

Do první řádky se napíše celá abeceda a do druhé se napíše abeceda posunutá. Pod písmeno A se napíše to písmeno o které je to posunuto (např. A=M znamená, že a v šifře se rovná M ve skutečnosti). Při šifrování se hledá ve spodní řádce a do šifry se píše to z horní řádky a při luštění se v horní řádce hledá písmeno v šifře a v dolní je písmeno ze zprávy. Pro A=M vypadá tabulka takto:

A B C D E F G H Ch I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
M N O P Q R S T U V W X Y Z A B C D E F G H Ch I J K L
potom: NUCX ICQBWYCh je AHOJ VODNÍKU

C) substituce pomocí slovního klíče

Je to vlastně složitější varianta předchozí šifry. Jednotlivá písmena budou posouvat různě např. A=AHOJ tzn., že pro první písmeno je posun A=A pro druhé A=H až pro čtvrté A=J a od pátého písmene se to opakuje.

ANDT VVRXIRI = AHOJ VODNIKU při klíči A=AHOJ

D) posun abecedy s pomocným slovem

Na první řádek si napíšeme normální abecedu. Do spodního řádku pak napíšeme nejprve klíč a po něm po řadě písmena, která se v klíči nevyskytují. Tím získáme převodní tabulku. Musí se použít slovo ve kterém se neopakují písmena a nejlepší je co nejdélší, aby byly písmena víc zpřeházené

A	B	C	D	E	F	G	H	Ch	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
R	E	P	U	B	L	I	K	A	C	D	F	G	H	Ch	J	M	N	O	Q	S	T	V	W	X	Y	Z

Potom slovo AHOJ vypadá asi takhle: ChMRO

E) 386 01 →

Číslo nad šipkou určuje o kolik jsou písmena v abecedě posunuta. To znamená, že první písmeno je posunuté o 3 písmena druhé o 8 až páté o 1 písmeno od šestého písmene se to opakuje až do konce zprávy. Šifruje se proti směru šipky abychom zprávu mohli ve směru šipky luštit.

XZIJ ULVChIJR = AHOJ VODNÍKU

F) mezerová šifra

Další velmi jednoduchá šifra, která se dá luštit i bez tabulky. Stačí vědět jak na to. Píšeme najednou do dvou řádek, přičemž v první řádce je písmeno, které je v abecedě před tím, co chceme zašifrovat a v druhé je písmeno, které je v abecedě po něm. Kdo mě nechápe ihned pochopí z ukázky.

S Z A N P
U B C P S

Je zašifrované slovo TÁBOR

Samozřejmě by šlo napsat to i takhle :

SU ZB AC NP PS

JFN:JNM.W
N J H N : + L T

h) řecké písmo

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω
Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

i) čínské písmo II.

- písmena čteme shora dolů

DALŠÍ MOŽNÉ ZPŮSOBY PSANÍ MORSEOVKY:

a) Kluci (vlasy na hlavě)

b) U řeky (vrby, vlnky, rákosí)

c) Broky (černá kola = tečka, bílá kola = čárka)

d) Opeření šípů (malá a velká pírká na konci šípů)

e) Ohňové poselství (malé a velké plamínky ohničeků)

f) Vlaštovky na drátě (malá vlaštovka = tečka, velká = čárka)

g) Ovoce - hrušky a jablka (jablko = tečka, hruška = čárka)

h) déšť

i) sirky (samotná sirka = tečka, překřížené sirky = čárka)

Existují samozřejmě spousty dalších možností, které si lze jenom představit.

ŠIFROVÁNÍ BEZ MORSEOVKY

1) Uschování zprávy v textu

A) ob několik písmen

Za každé písmeno vkládat stejný znak - třeba A (či dvojici písmen)

DANAEASA JAEA PAĚAKANAEA

Nebo mezi dvě písmena zprávy napíšeme vždy určitý počet písmen. Ten počet může být pořád stejný nebo podle zadaného klíče se může měnit.

B) ob 2 písmena

AJKHZVOBGJNGVMLODHDLKNRKIQAKBNU

C) podle klíče 213

ANJHTONMGJBNVNOFRGDNMNTISEDKGFU

D) vždy 2 písmena ze zprávy a 2 jiná ...

AHKLOJNNVŠIJICJHHNLKI

E) mezi písmeny slovo

Mezi každé dvě písmena zprávy napíšeme nějaké krátké slovo

ADUBHDUBODUBJDUBVDUBODUBDDUBNDUBIDUBKDUBU

F) po určitém písmeni

V textu jsou písmena ze zprávy jen po určitém písmeni. Např. po písmenu X.

BNXAMNBXHGZIXOKXJNMMNXVXOGHGXDMXNWXIXKMNXU

G) první zepředu druhé zezadu

Písmena se čtou střídavě z obou konců zprávy. První písmeno je první druhé je poslední třetí je druhé a čtvrté předposlední, a tak až doprostřed.

AOVDUAZJSEIKJKNOJH

H) velká písmena

Ve zprávě platí jen velká písmena, popřípadě malá nebo jinak odlišná.

Dvě Oči Pro Ira z ceSty = DOPIS

I) začáteční písmena

Při delším textu podškrtnáváme začáteční písmena a pak text přečteme

PAVEL LUBOŠ ANNA VÁCLAV EVA CELER

vyluštění „PLAVEC“

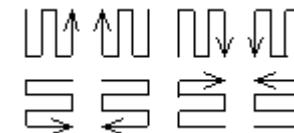
J) další možnosti

- * jednotlivá slova pozpátku (SEND EJ ĚNKĚP = DNES JE PĚKNĚ)
- * celou zprávu psát pozpátku (ĚNKĚP EJ SEND=DNES JE PĚKNĚ)
- * spojit všechna slova dohromady (DNESJEPĚKNĚ)
- * zpřeházet libovolně slova a na konci uvést číselný kód (POČASÍ DNES VELMI JE PĚKNÉ - 2, 4, 3, 5, 1)

2) Různé psaní zpráv

A) hadovka

Šifruje a čte se v dohodnutém směru. Zde jsou čtyři základní možnosti. Další možnosti by šli v řádkách.

B) sloupce

Píše se do sloupců. Další varianta je, že bude jeden sloupec platit druhý ne atd. To samé lze udělat v řádkách, ale musí se psát odzadu jinak by to moc šifra nebyla.

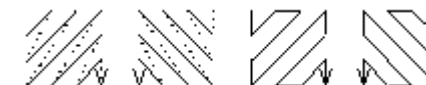

C) šnek

Začátek je v prostředku a zpráva se píše dokola, konec zprávy nemusí být na první řádce, záleží na tom, jak je zpráva dlouhá

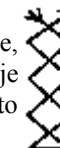
D) šikmé sloupce

Zpráva se píše šikmo, začíná se jedním rohu a v protilehlém rohu se končí.

E) klikatice

Zpráva se píše střídavě do 1. a 2. sloupce. Takže to vypadá asi takhle, zpráva se tedy píše do sudého počtu sloupců. Možností takto šifrovat je zase spousta, podle místa, kde se začne šifrovat. Dost obtížně se na to přichází, není od věci při 1. použití dát jako nápovědu podobný náčrt.

F) dvojřádky

Zpráva psána současně do 2 řádků. (Nazdar kamarádko!)

N	Z	A	K
A	D	R	A
M	R	D	O
A	Á	K	!

Šifry se záměnou nebo posouváním písmen

A) místo písmen čísla

Jedna z nejjednodušších šifer místo písmen se do zprávy napíše čísla A=1 B=2 ... Jednotlivá čísla se oddělují středníkem. Jiná možnost je čísla psát římskými čísly. Také je možnost čísla neoddělovat středníkem, ale potom se luštění značně zkomplikuje.

A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J	K	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27

AHOJ VODNÍKU = 1;8;16;11; 23;16;4;15;10;12;22